

Nedgang i omdisponert dyrka jord, - både nasjonalt og i Trøndelag

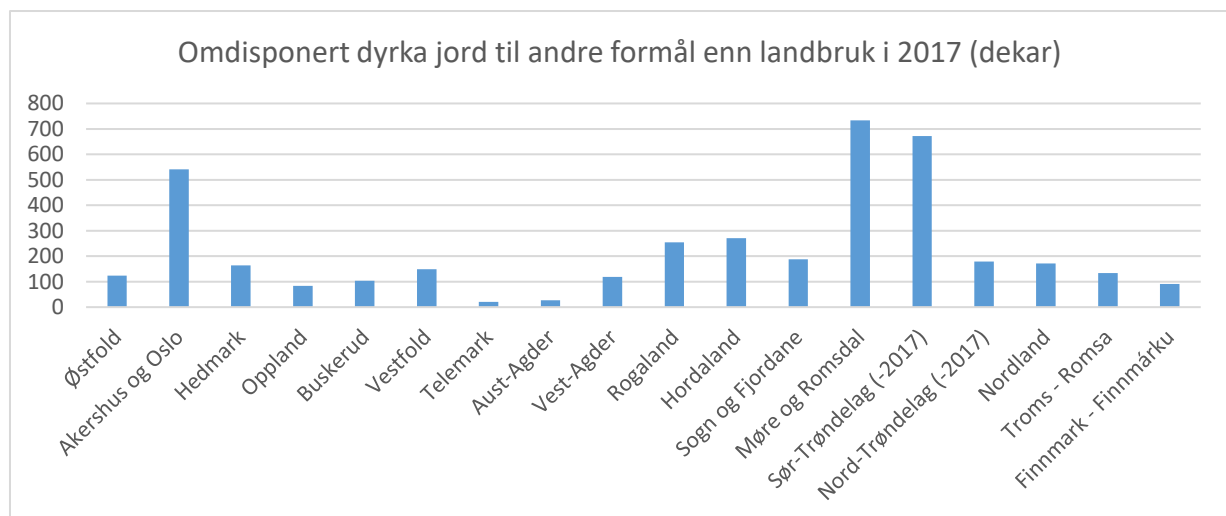
Kommunene i Trøndelag sto for hele 21% av omdisponert dyrka jord i Norge i 2017, og det omdisponeres mest til bolig.

Endelige tall fra KOSTRA viser at det ble omdisponert 4025 dekar dyrka jord i Norge i 2017. Dette er en nedgang på 36% fra 2016.

Av fylkene var det Møre- og Romsdal som omdisponerte mest i 2017 med 734 dekar. Nest mest omdisponerte Sør-Trøndelag med 672 dekar. Ser vi Sør-Trøndelag og Nord-Trøndelag sammen allerede i 2017, omdisponerte Trøndelag mest med 851 dekar. Dette er 21% av omdisponert dyrka jord i Norge i 2017. Til sammenligning har Trøndelag 16,3% av jordbruksarealet i drift i Norge og kun 8,7% av Norges befolkning.

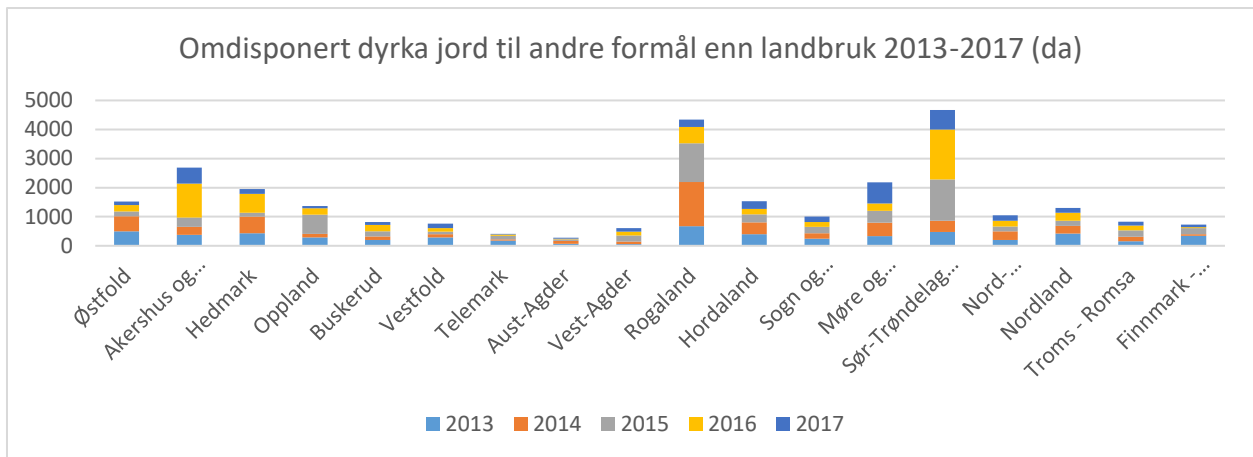
I 2016 omdisponerte Trøndelag 30% av den omdisponerte dyrka jorda i Norge. Både Sør- og Nord-Trøndelag hadde en nedgang i omdisponert dyrka jord fra 2016 til 2017. Sør-Trøndelag fra 1708 da til 672 da og Nord-Trøndelag fra 206 til 179 da.

106 dekar (12,5%) av omdisponert dyrka jord i Trøndelag i 2017 ble omdisponert etter jordloven/dispensasjon etter plan- og bygningsloven. Dette er gjerne enkeltsaker spredt i kommunene.

Tabellen viser omdisponert dyrka jord til andre formål enn landbruk i 2017 (dekar)

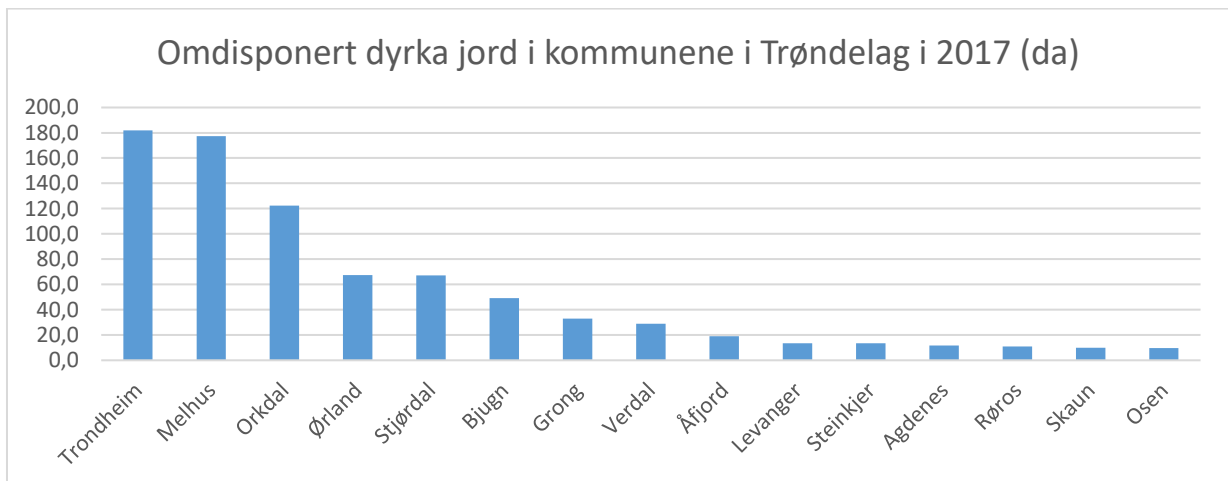
Ser vi årene 2013-2017 topper Trøndelag, og også Sør-Trøndelag alene, omdisponeringsstatistikken.

Tabellen viser omdisponering av dyrka jord i årene 2013-2017, i dekar.

Kommunene i Trøndelag

Kommunene Trondheim og Melhus omdisponerte mest dyrka jord i Trøndelag i 2017 med hhv. 182 og 177 dekar. De to kommunene ligger på 2. og 3. plass nasjonalt. Bare Molde kommune omdisponerte mer i 2017, med 347 dekar.

Tabellen viser kommunene som omdisponerte mest dyrka jord i Trøndelag i 2017, i dekar.

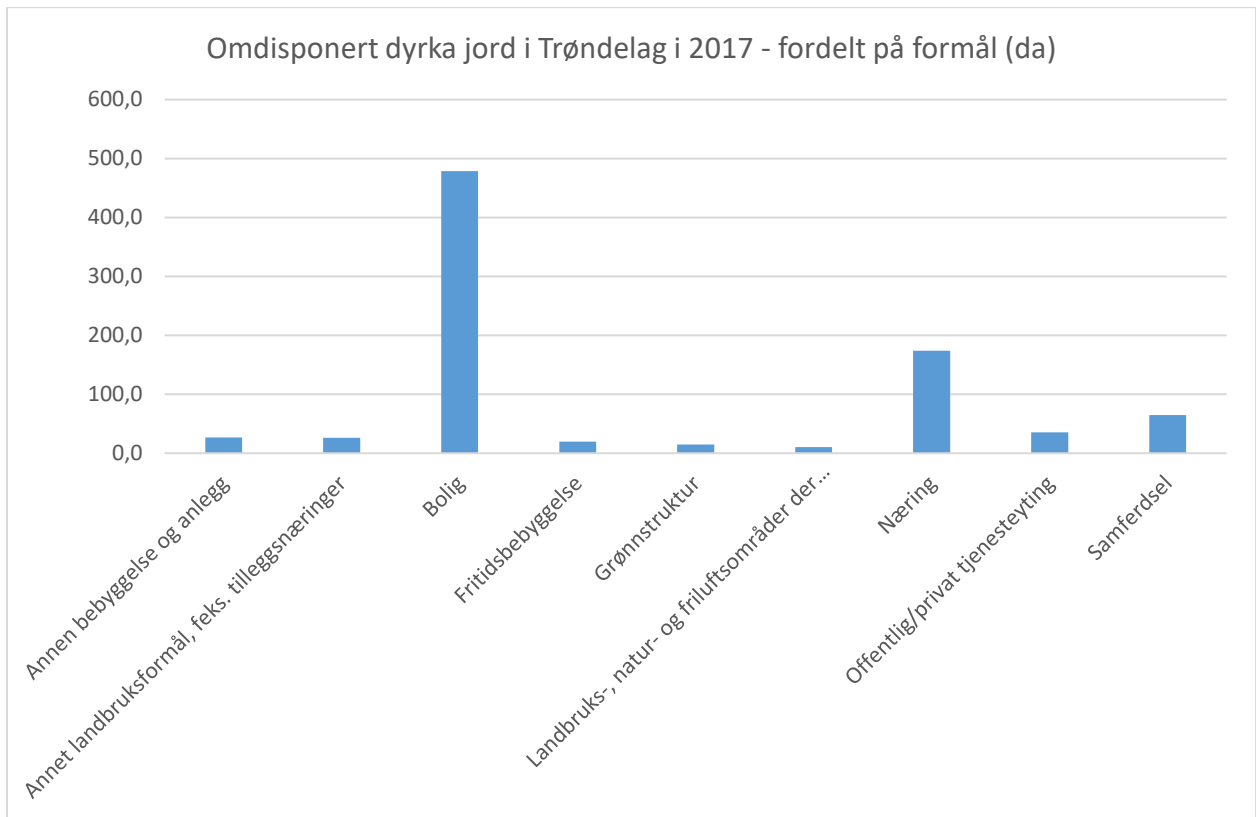
Nasjonal jordvernstrategi

Stortinget vedtok Nasjonal jordvernstrategi i 2015 og var tydelig på et innskjerpet jordvern. Nytt jordvernmål ble vedtatt med maks 4000 da omdisponert årlig innen 2020. En samlet næringskomite var tydelig på at særlig må praktiseringen bli strengere ved tiltak som bolig, næring og fritid.

Regjeringen la i forbindelse med Prop. 1 S (2018-2019) fram en oppdatert jordvernstrategi.

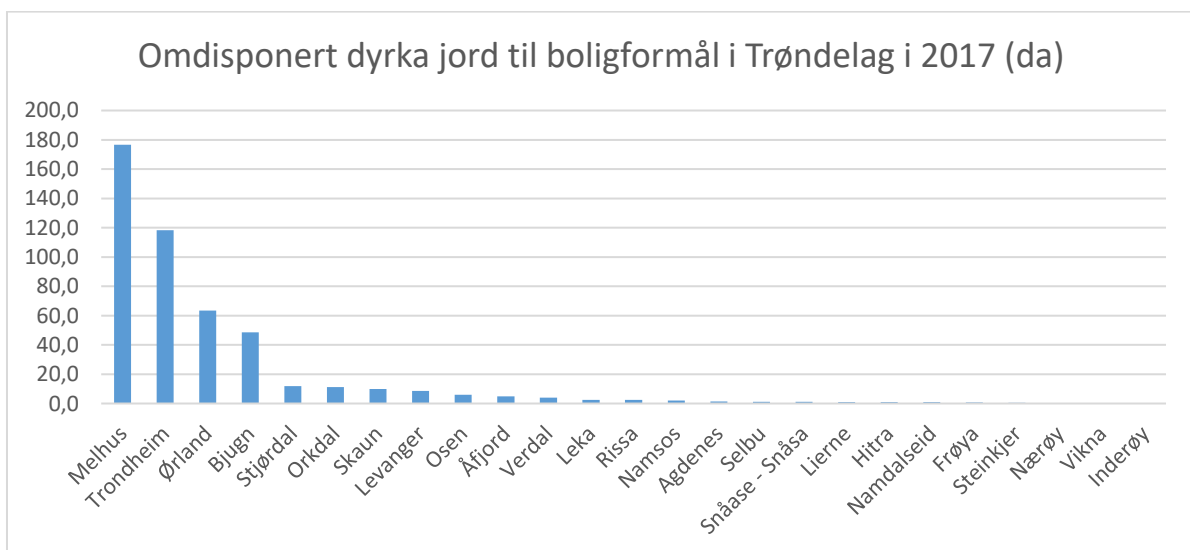
Hva omdisponerer vi dyrka jord til?

Omdisponeringstallene for 2017 viser at 56% av omdisponeringene i Trøndelag gikk til boligformål, 20% til næringsformål og 7,6% til samferdselsformål.

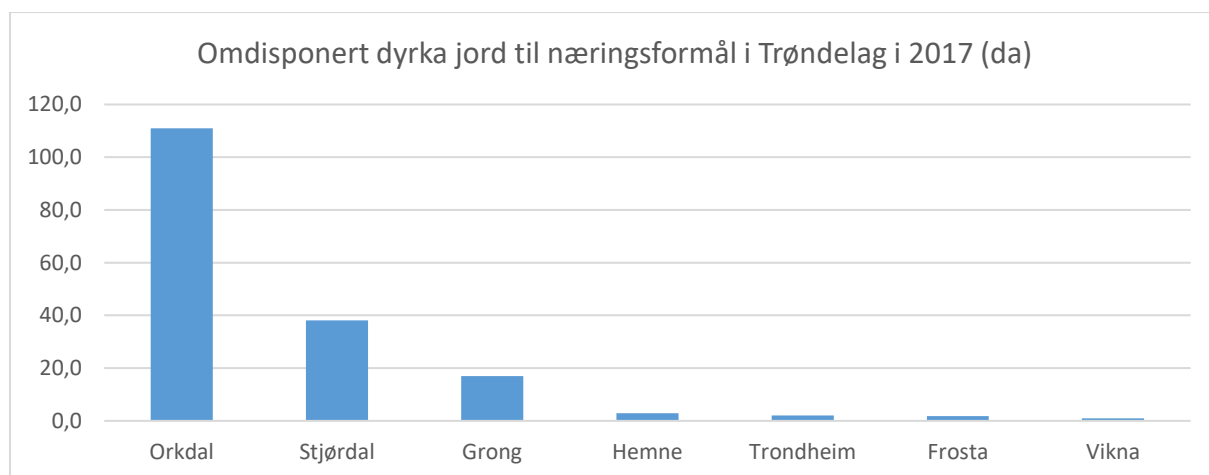
Tabellen viser hvilke formål vi i Trøndelag omdisponerte dyrka jord til 2017, i dekar.

I Trøndelag var det kommunene Melhus, Trondheim, Ørland og Bjugn som omdisponerte mest dyrka jord til boligformål i 2017.

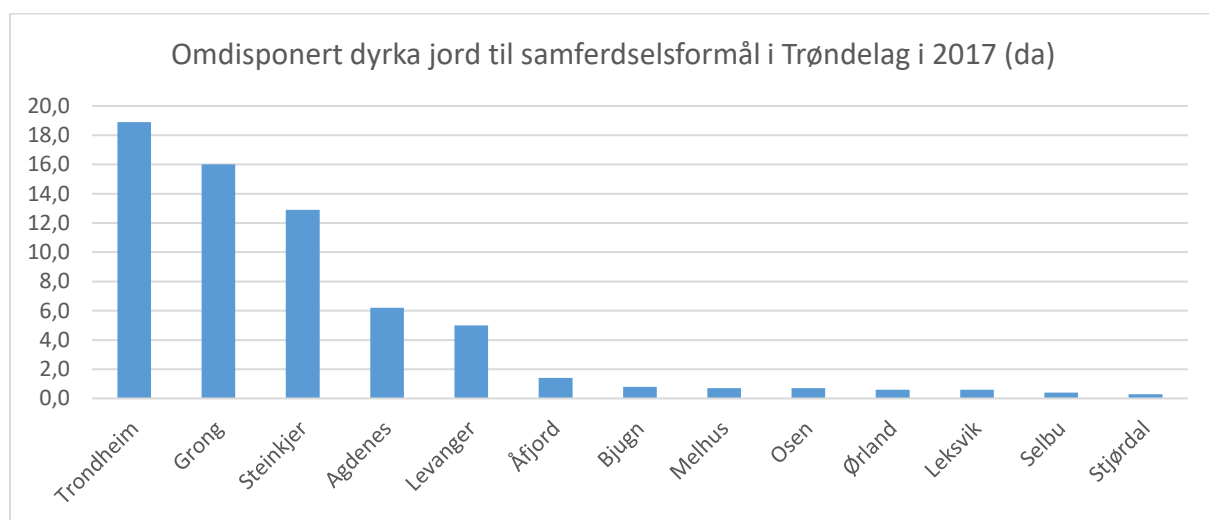
Tabellen viser kommunene som omdisponerte dyrka jord til boligformål i Trøndelag i 2017, i dekar.

Kommunene Orkdal, Stjørdal og Grong omdisponerte mest dyrka jord til næringsformål av kommunene i Trøndelag i 2017.

Tabellen viser kommunene som omdisponerte dyrka jord til næringsformål i Trøndelag i 2017, i dekar.

Kommunene Trondheim, Grong, Steinkjer og Agdenes omdisponerte mest dyrka jord til samferdsel av kommunene i Trøndelag i 2017.

Tabellen viser kommunene som omdisponerte dyrka jord til samferdselsformål i Trøndelag i 2017, i dekar.

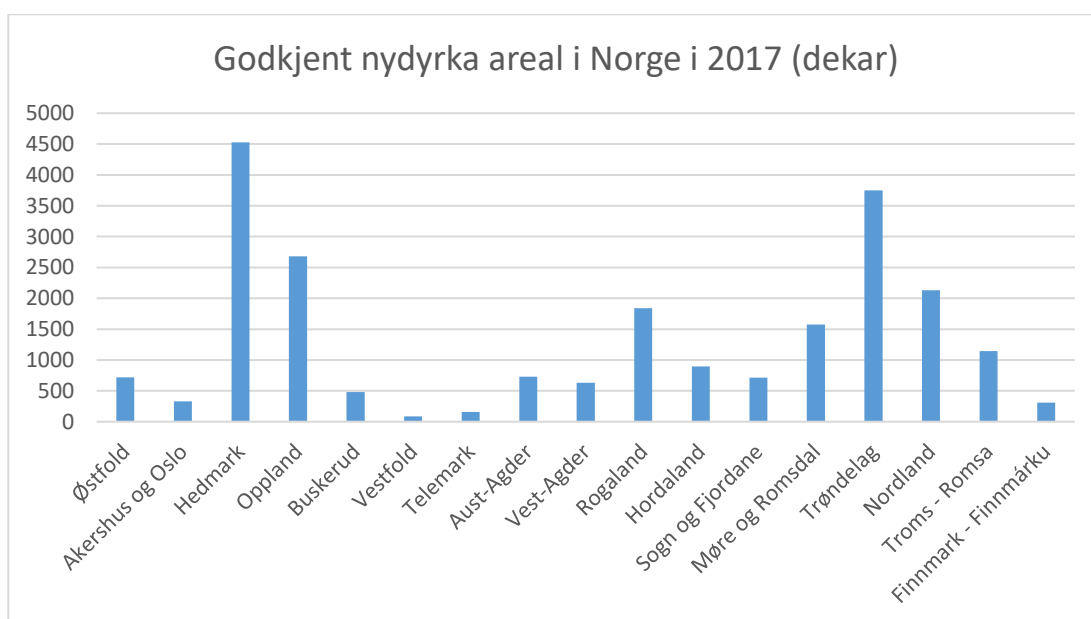
Jordvern er viktig

Dyrka og dyrkbar jord er en grunnleggende ressurs for å kunne produsere mat, og for å sikre matforsyning på kort og lang sikt. I Norge er bare 3,7 prosent av landarealet dyrka jord, noe som er svært lite sammenlignet med andre land. Viktige begrunnelser for et sterkt jordvern er matsikkerhet i et nasjonalt og globalt perspektiv, utnytte jordressursene lokalt, lokal bosetting og verdiskaping, samt viktigheten av levende bygder og velpleid kulturlandskap for norsk identitet.

- Det er kommunene som har hovedansvaret for å ta vare på jordressursene ved sin forvaltning etter plan- og bygningsloven og jordloven, sier landbruksdirektør i Trøndelag Tore Bjørkli. - Vi ser nå at det særlig er samferdsel som blir de største utfordringene for jordvernet framover. I tillegg til at jordvernet må få stor betydning i de store samferdselsprosessene, må kommunene, i tråd med Nasjonal jordvernstrategi, bli enda strengere på bolig, næring og fritid. Jeg vil gi honnør til Fylkestinget i Trøndelag som setter fokus på dette, og ønsker å lage en regional jordvernstrategi for Trøndelag som en del av Regional plan for arealbruk. Nå gjelder det for kommunene å følge opp. Mange kommuner gjør en god jobb i å ivareta dyrka jorda, men det er for mange som fortsatt omdisponerer for mye til bolig, næring og fritid. Det må fattes ansvarlige beslutninger lokalt som gjør at Trøndelag ikke fortsatt skal være verstingen. Kommunene må rette fokuset på god by- og tettstedsutvikling gjennom fortetting, transformasjon, bygge tett, innover, oppover og nedover, sier Bjørkli. Det er usmakelig og uetisk å plassere boliger og industribygg på dyrka jord, avslutter Bjørkli.

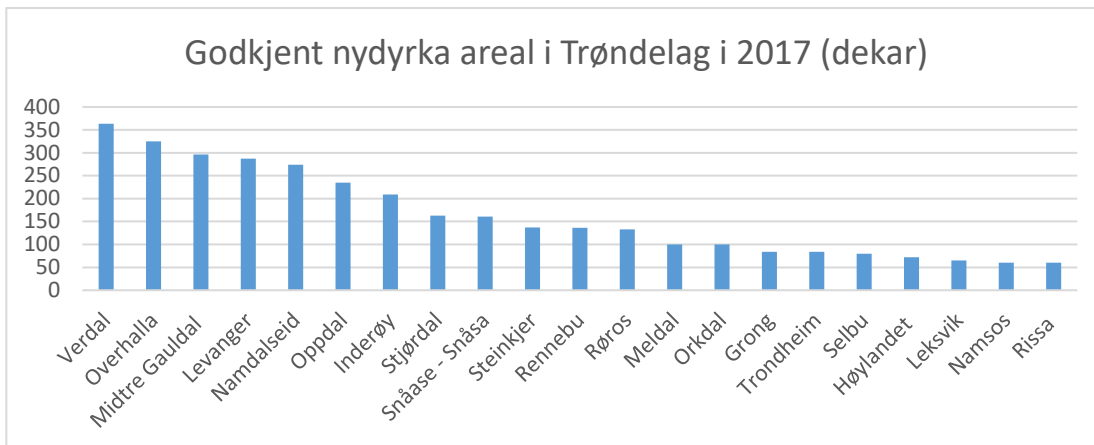
Økt nydyrking nasjonalt, reduksjon i Trøndelag

Arealer godkjent for nydyrking fortsetter å stige nasjonalt. I 2017 ble 26 454 da godkjent nydyrket, mot 21 612 dekar i 2016. Dette er 4 879 dekar (22%) mer enn i fjor. Hedmark er det fylket som har godkjent mest areal for nydyrking i 2017, med 4527 da, etter det kommer Oppland med 2681, Nord-Trøndelag med 2392 da og Nordland med 2133 da. I Sør-Trøndelag ble det godkjent nydyrket 1360 da. I 2016 ble 2858 da godkjent nydyrket i Nord-Trøndelag og 1821 da i Sør-Trøndelag.

Tabellen viser godkjent nydyrket areal i Norge i 2017, i dekar.

Kommunene Verdal, Overhalla, Midtre Gauldal og Levanger godkjente mest nydyrking i 2017.

Tabellen viser kommunene som godkjente mest nydyrking i Trøndelag i 2017, i dekar.

Selv om nydyrking gir mer jordbruksareal, kan ikke nydyrking forsvare nedbygging av dyrka jord. Dyrkbar jord er en del av det framtidige produksjonspotensialet, og gjennom å bygge ned dyrka/dyrkbar jord reduseres den samlede produksjonsressursen. I tillegg er det slik at det gjerne er den beste jorda som bygges ned, mens det meste av dyrkningspotensialet i de beste klimasonene allerede er tatt i bruk. Produksjonspotensialet til den dyrkbare jorda er i tillegg lavere enn for etablert jordbruksareal.